

A Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája*

PREAMBULUM

Az Európa Tanácsnak a jelen Kartát aláíró tagállamai, tekintettel arra, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti mind szorosabb egység létrehozása, különösen a közös örökségüket alkotó eszmények és elvek védelme és elősegítése végett, tekintettel arra, hogy Európa történelmi regionális vagy kisebbségi nyelveinek – melyek közül az idő múlásával többet is az eltűnés veszélye fenyeget – védelme hozzájárul Európa kulturális hagyományainak és gazdagságának megóvásához és fejlesztéséhez, tekintettel arra, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelv magánéleti és közéleti gyakorlásának joga az Egyesült Nemzeteknek a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában foglalt elveinek és az Európa Tanácsnak az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről Kötött Egyezménye szellemének megfelelően elvülhetetlen jog, figyelembe véve az EBEÉ keretei között végzett munkát és különösen az 1975-ös Helsinkii Záróokmányt és az 1990-es Koppenhágai Találkozó Dokumentumát, hangsúlyozva a kulturális kölcsönhatás és a többnyelvűség értékét, valamint tekintettel arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és támogatása nem történhet a hivatalos nyelvek és azok megtanulása szükségességének a hátrányára, tudatában annak, hogy Európa különböző országaiban és régióiban a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és fejlesztése fontos hozzájárulás a demokrácia és a kulturális sokrétűség elvein alapuló Európának a nemzeti szuverenitás és a területi integritás keretei között történő felépítéséhez, számot vetve Európa országai minden egyes régiójának sajátos feltételeivel és történelmi hagyományaival, az alábbiakban állapodtak meg:

I. rész: Általános rendelkezések:

1. cikkely – Definíciók

A jelen Karta értelmében:

a) „regionális vagy kisebbségi nyelvek” kifejezésen azon nyelvek értendők,
(1) amelyeket egy állam területén az állam lakosságának számszerű kisebbségét alkotó polgárok hagyományosan használnak;

(2) amelyek különböznek ezen állam hivatalos nyelve(i)től.

Ez nem vonatkozik azonban az állam hivatalos nyelve(i)nek dialektusára és a bevándorlók nyelveire.

b) a „regionális vagy kisebbségi nyelv használatának területén” az a földrajzi körzet értendő, ahol ez a nyelv olyan számú személy kifejezési eszköze, amely indokolja a jelen Karta által előírt különböző védelmi és fejlesztési intézkedések meghozatalát;

c) a „területhez nem köthető nyelveken” azok a nyelvek értendők, amelyek különböznek az állam lakosságának többi része által beszélt nyelv(ek)től, de amelyeket, bár az állam területén hagyományosan beszélnek, nem lehet egy külön földrajzi körzethez kapcsolni.

2. cikkely – Kötelezettségvállalások

1. Minden Fél vállalja, hogy a II. rész rendelkezéseit a területén használt és az 1. cikkely definícióinak megfelelő összes regionális vagy kisebbségi nyelvre alkalmazza.

2. Minden Fél, a 3. cikkelynek megfelelően a megerősítés, elfogadás vagy jóváhagyás időpontjában megjelölt minden nyelv kapcsán vállalja, hogy a jelen Karta III. részének rendelkezései közül legkevesebb harmincöt paragrafust vagy bekezdést alkalmaz, és pedig legalább hármat-hármat a 8. és 12. cikkelyekből és egyet-egyet a 9., 10., 11. és 13. cikkelyekből.

3. cikkely – Részletszabályok

1. Minden szerződő állam köteles megjelölni megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratában minden olyan regionális vagy kisebbségi nyelvet területe egészén vagy annak részén kevésbé elterjedt hivatalos nyelvet, amelyre a 2. paragrafus 2. bekezdésének megfelelően kiválasztott paragrafusok vonatkoznak.

2. Minden Fél, bármely későbbi időpontban értesítheti a Főtitkárt, ha a Karta bármely más, a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratában meg nem jelölt paragrafusának rendelkezéseiből fakadó kötelezettségeket fogad el, továbbá ha a jelen cikkely 1. paragrafusát más regionális vagy kisebbségi nyelvekre, illetve más, területének egészén vagy más részén kevésbé elterjedt hivatalos nyelvekre is alkalmazza.

3. Az előző paragrafus szerinti kötelezettségvállalások a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat integráns részét alkotják, és közlésük időpontjától kezdődően ugyanolyan joghatást váltanak ki.

4. cikkely – A fennálló védelmi rendszerek

1. A jelen Karta egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mintha korlátozná az Emberi Jogok Európai Egyezménye által biztosított jogokat, vagy azoktól eltérést engedélyezne.

2. A jelen Karta rendelkezései nem csorbítják azoknak a valamely Szerződő Államban alkalmazott vagy pedig megfelelő kétoldalú vagy sokoldalú nemzetközi megállapodások által előírt rendelkezéseknek az érvényét, amelyek a regionális vagy kisebbségi nyelvek helyzetét vagy a kisebbségekhez tartozó személyek jogi státusát kedvezőbben szabályozzák.

5. cikkely – Fennálló kötelezettségek

Semmit sem lehet a jelen Kartában oly módon értelmezni, mintha az jogot adna bármely, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljait vagy egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeket, ideértve az államok szuverenitásának és területi integritásának elvét, sértő tevékenység kezdeményezésére vagy ilyen lépés megtételére.

6. cikkely - Tájékoztatás

A Felek vállalják, ügyelnek arra, hogy az érintett hatóságok, szervezetek és személyek a jelen Karta által létesített jogokról és kötelezettségekről tájékoztatva legyenek.

II. rész: A 2. cikkely 1. paragrafusának megfelelő célok és elvek

7. cikkely – Célok és elvek

1. A Felek a regionális vagy kisebbségi nyelvekre irányuló politikájukat, jogalkotásukat és gyakorlatukat, azokon a területeken, ahol ezeket a nyelveket használják, az alábbi célokra és elvekre alapítják:

a) a regionális vagy kisebbségi nyelvnek mint a kulturális értékek kifejezésének az elismerése;

b) minden egyes regionális vagy kisebbségi nyelv földrajzi körzetének oly módon történő tiszteletben tartása, hogy a fennálló vagy később létesítendő közigazgatási határvonalak ne jelentsék e regionális vagy kisebbségi nyelv támogatásának akadályát;

c) a regionális vagy kisebbségi nyelvek megóvását szolgáló határozott, támogató lépés szükségessége;

d) a regionális vagy kisebbségi nyelvek magán- és közéleti, szóbeli és írásbeli használatának megkönnyítése és/vagy bátorítása;

e) a jelen Karta által szabályozott területeken, valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használó csoportok és ugyanannak az államnak azonos vagy hasonló nyelvet használó egyéb csoportjai közötti kapcsolatok *megőrzése és fejlesztése*, valamint az államnak eltérő nyelveket használó egyéb csoportjaival kulturális kapcsolatok létesítése;

f) a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása és tanulmányozása megfelelő formáinak és eszközeinek kellő szinten való biztosítása;

g) olyan eszközök biztosítása, melyek lehetővé teszik valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használó körzetben lakóknak, de e nyelvet nem beszélők számára is, hogy amennyiben kívánják, elsajátíthassák e nyelvet;

h) a regionális vagy kisebbségi nyelvek egyetemeken vagy ezzel egyenértékű intézményekben történő tanulmányozásának és kutatásának támogatása;

i) a jelen Karta által szabályozott területeken a nemzetközi cserék megfelelő formáinak támogatása, ha a regionális vagy kisebbségi nyelveket két vagy több államban azonos vagy közeli formában használják.

2. A Felek vállalják, hogy megszüntetik, ha azt még nem tették volna meg, a regionális vagy kisebbségi nyelv használatát érintő minden olyan indokolatlan megkülönböztetést, kizárást, megszorítást vagy előnyben részesítést, melynek célja, hogy e nyelv megőrzésétől vagy fejlesztésétől elbátortalanítson vagy azt veszélyeztesse. A regionális vagy kisebbségi nyelvek érdekét szolgáló különleges intézkedések meghozatala – melyek célja, hogy az e nyelveket használók és a lakosság többi része közötti egyenlőség kiteljesedjék, vagy hogy különleges helyzetük figyelembe legyen véve – nem minősül az elterjedtebb nyelveket használókkal szemben hátrányos megkülönböztetésnek.

3. A Felek vállalják, hogy a megfelelő eszközökkel elősegítik az ország összes nyelvi csoportjai közötti kölcsönös megértést, és pedig oly módon, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek iránti tisztelet, megértés és tolerancia az országban folyó oktatás és képzés céljai között szerepeljen, és hogy a tömegtájékoztatási eszközöket ugyanezen célok követésére bátorítják.

4. A Felek vállalják, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket illető politikájuk kialakítása során figyelembe veszik az ezeket a nyelveket használó csoportok által jelzett szükségleteket és kívánságokat. A Feleket arra bátorítják, hogy amennyiben

szükséges, teremtsék meg azokat a szerveket, amelyek a regionális vagy kisebbségi nyelveket érintő minden kérdésben tanácsokat adhatnak a hatóságoknak.

5. A Felek vállalják, hogy szükség szerinti változtatásokkal alkalmazzák a fenti 1–4 paragrafusokat a területhez nem köthető nyelvekre. E nyelvek esetében azonban a jelen Karta hatályosulását szolgáló intézkedések természetét és terjedelmét rugalmasan kell meghatározni, figyelembe véve a kérdéses nyelvet használó csoportok szükségleteit és kívánságait, tiszteletben tartva hagyományait és sajátosságait.

III. rész: A 2. cikkely 2. paragrafusa értelmében vállalt kötelezettségeknek megfelelően teendő, a regionális vagy kisebbségi nyelvek közéleti használatát szolgáló intézkedések

8. cikkely – Oktatásügy

Az oktatásügyet illetően a Felek vállalják azokon a területeken, ahol ezeket a nyelveket használják, e nyelvek mindegyikének helyzete szerint és anélkül, hogy az állam hivatalos nyelve(i)nek oktatása hátrányt szenvedne, hogy:

a) (1) az iskola előtti oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(2) az iskola előtti oktatás lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(3) a fenti (1) és (2) szerinti intézkedések valamelyikét legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akiknek családja ezt kívánja, amennyiben létszámuk indokolja; vagy

(4) amennyiben a közhatóságoknak nincs közvetlen hatáskörük az iskola előtti oktatás tekintetében, elősegítik és/vagy bátorítják a fenti (1) és (3) szerinti intézkedések alkalmazását

b) (1) az általános iskolai oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(2) az általános iskolai oktatás lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(3) biztosítják, hogy az érintett regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása az általános iskolai tanrend integráns részét képezze; vagy

(4) a fenti (1)–(3) szerinti intézkedéseket legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akiknek családja kívánja, amennyiben létszámuk ezt indokolja;

c) (1) a középiskolai oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(2) a középiskolai oktatás lényegi részét a regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(3) biztosítják, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása a középiskolai tanrend integráns részét képezze; vagy

(4) a fenti (1)–(3) szerinti intézkedéseket legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akik kívánják – vagy adott esetben akiknek családja kívánja –, amennyiben létszámuk ezt indokolja;

d) (1) a szakközépiskolai és szakmunkásképzést az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(2) a szakközépiskolai és szakmunkásképzés lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(3) biztosítják, hogy az érintett regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása a szakközépiskolai és szakmunkásképzési tanrend integráns részét képezze; vagy

(4) a fenti (1)–(3) szerinti intézkedéseket legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akik kívánják – vagy adott esetben akiknek családja kívánja –, amennyiben létszámuk ezt indokolja;

e) (1) az egyetemi és más felsőoktatási képzést a regionális vagy kisebbségi nyelveken biztosítják; vagy

(2) e nyelvek tanulását mint egyetemi vagy felsőoktatási tantárgyat biztosítják; vagy

(3) amennyiben az államnak a felsőoktatási intézményekkel fenntartott kapcsolatrendszer nem teszi lehetővé az (1) és (2) bekezdések alkalmazását, úgy bátorítják és/vagy engedélyezik a regionális vagy kisebbségi nyelveken folyó egyetemi oktatásnak vagy egyéb felsőoktatási formáknak vagy e nyelvek egyetemen vagy egyéb felsőoktatási intézményben történő tanulását lehetővé tevő eszközrendszer megteremtését;

f) (1) intézkednek, hogy a felnőttoktatásnak vagy folyamatos oktatásnak legyenek olyan tanfolyamai, melyek elsősorban vagy teljesen a regionális vagy kisebbségi nyelveken valósulnak meg; vagy

(2) e nyelveket a felnőttoktatás és a folyamatos oktatás tárgyai gyanánt javasolják; vagy

(3) amennyiben a közhatóságoknak nincs közvetlen hatáskörük a felnőttoktatásban, úgy előnyben részesítik és/vagy bátorítják e nyelvek használatát a felnőttoktatásban és a folyamatos oktatásban;

g) intézkednek, hogy biztosítsák annak a történelemnek és kultúrának az oktatását, amelynek a regionális vagy kisebbségi nyelv a kifejezési eszköze;

h) biztosítják a Fél által elfogadott a)–g) paragrafusok megvalósításához szükséges oktatói gárda alap- és továbbképzését;

i) létrehoznak egy vagy több ellenőrző szervet a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatásának megteremtésében és fejlesztésében tett intézkedések és elért eredmények figyelemmel kísérése céljából, és e kérdésekről nyilvános időszaki jelentésekben számolnak be.

2. Az oktatásügyben és azokon a területeken, amelyek nem minősülnek a regionális vagy kisebbségi nyelvek által hagyományosan használt területeknek, a Felek vállalják, hogy engedélyeznek, bátorítanak vagy létrehoznak regionális vagy kisebbségi nyelven történő oktatást a megfelelő oktatási szinteken, ha azt a regionális vagy kisebbségi nyelvet használók száma indokolja.

9. cikkely – Igazságszolgáltatás

1. A Felek az igazságszolgáltatási hatóságoknak azokban a kerületeiben, ahol olyan számú regionális vagy kisebbségi nyelvet használó személy él, ami indokolja az alábbi intézkedéseket e nyelvek mindegyikének helyzete szerint és azzal a feltétellel, hogy a jelen paragrafus által nyújtott lehetőségek kihasználását nem minősíti a bíró a rendes igazságszolgáltatási ügymenetet akadályozónak, vállalják, hogy:

a) a büntető eljárásokban:

(1) biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok az egyik fél kérelmére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken folytassák; és/vagy

(2) garantálják a vádlott jogát, hogy önmagát saját regionális vagy kisebbségi nyelvén fejezhesse ki; és/vagy

(3) biztosítják, hogy az indítványok, az írásos és szóbeli bizonyítékok ne minősülhessenek pusztán azon az alapon elfogadhatatlanoknak, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek; és/vagy

(4) az igazságszolgáltatási eljáráshoz kapcsolódó okmányokat kérelemre e regionális vagy kisebbségi nyelveken is kiállítják, ha szükséges tolmácsok és fordítások igénybevételével úgy, hogy az ne jelentsen az érdekelteknek külön költséget;

b) a polgári eljárásokban:

(1) biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok az egyik fél kérésére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken vezessék; és/vagy

(2) megengedik, hogy amennyiben egy peres félnek személyesen kell megjelennie a bíróság előtt, úgy ott saját regionális vagy kisebbségi nyelven fejezhesse ki magát, anélkül hogy az külön költséget jelentene; és/vagy

(3) megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelven készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges, tolmácsok és fordítások segítségével; c) a közigazgatási határozatok felülbírálata ügyében hatáskörrel rendelkező igazságszolgáltatási hatóságok előtti eljárásokban:

(1) biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok az egyik fél kérésére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken vezessék; és/vagy

(2) megengedik, hogy amennyiben egy peres félnek személyesen kell megjelennie a bíróság előtt, úgy ott saját regionális vagy kisebbségi nyelven fejezhesse ki magát, anélkül hogy az külön költséget jelentene; és/vagy

(3) megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges, tolmácsok és fordítások segítségével;

d) intézkednek, hogy a fenti b) és c) paragrafusok (1) és (3) bekezdéseinek végrehajtása, valamint a tolmácsok és fordítások esetleges alkalmazása az érdekeltek számára ne jelentsen többletköltséget.

2. A Felek vállalják, hogy:

a) nem minősítik érvénytelennek az államban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven íródtak; vagy

b) nem minősítik a felek között érvénytelennek az országban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek, és biztosítják, hogy azok az érdekelt, de e nyelveket nem beszélő harmadik féllel szemben is felhívhatók legyenek, azzal a feltétellel, hogy az okmány tartalmát az azt felhívni kívánó velük megismerteti; vagy

c) nem minősítik a felek között érvénytelennek az országban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek.

3) A Felek vállalják, hogy a kisebbségi vagy regionális nyelveken hozzáférhetővé teszik a legfontosabb állami törvényszövegeket, valamint azokat, amelyek különösen érintik e nyelvek használóit, feltéve, hogy immár e szövegek másként nem hozzáférhetők.

10. cikkely – Közigazgatási hatóságok és közszolgáltatások

1. Az állam azon közigazgatási hatósági kerületen, ahol olyan számú regionális vagy kisebbségi nyelvet használó személy lakik, ami indokolja az alábbi intézkedéseket és a nyelvek mindegyikének helyzete szerint a Felek abban a mértékben ahogy az ésszerűen lehetséges, vállalják, hogy:

a) (1) ügyelnek arra, hogy ezek a közigazgatási hatóságok a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják; vagy

(2) ügyelnek arra, hogy a közösséggel kapcsolatban álló tisztviselők a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják azokkal a személyekkel fennálló kapcsolataikban, akik hozzájuk ezeken a nyelveken fordulnak; vagy

(3) ügyelnek arra, hogy e regionális vagy kisebbségi nyelveket használók szóbeli és írásbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be, és választ is ezeken a nyelveken kapjanak; vagy

(4) ügyelnek arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók írásbeli és szóbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be; vagy

(S) ügyelnek arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók jogérvényesen nyújthassanak be ilyen nyelveken megfogalmazott dokumentumot;

b) a közhasználatú formanyomtatványokat és közigazgatási szövegeket a lakosság számára a regionális vagy kisebbségi nyelveken vagy kétnyelvű változatokban teszik közzé;

c) megengedik, hogy a közigazgatási hatóságok dokumentumokat regionális vagy kisebbségi nyelven készítsenek.

2. Azon helyi és regionális hatóságokat illetően, melyek területén olyan számú regionális vagy kisebbségi nyelveket használó él, ami indokolja az alábbi intézkedéseket, a Felek vállalják, hogy megengedik és/vagy bátorítják:

a) a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a regionális vagy helyi közigazgatásban;

b) a regionális vagy kisebbségi nyelveket használóknak azt a lehetőséget, hogy szóbeli vagy írásbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be;

c) a regionális közösségektől származó hivatalos szövegeknek általuk történő közzétételét a regionális vagy kisebbségi nyelveken is;

d) a helyi közösségektől származó hivatalos szövegeknek általuk történő közzétételét a regionális vagy kisebbségi nyelveken is;

e) hogy a regionális közösségek testületi ülésen a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják, ami azonban nem zárja ki az állam hivatalos nyelve(i)nek használatát;

f) hogy a helyi közösségek testületi ülésen a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják, ami azonban nem zárja ki az állam hivatalos nyelve(i)nek használatát;

g) a földrajzi neveknél a regionális vagy kisebbségi nyelveken hagyományos és helyes formák használatát vagy elfogadását, adott esetben a hivatalos nyelvek) szerinti elnevezésekkel együttesen használva.

3. A közigazgatási hatóságok vagy az ő nevükben tevékenykedő más személyek által biztosított közszolgáltatásokat illetően a szerződő Felek vállalják, a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein, e nyelvek mindegyikének helyzete szerint és abban a mértékben, ahogyan az ésszerűen lehetséges, hogy:

a) ügyelnek arra, hogy használják a regionális vagy kisebbségi nyelveket a szolgáltatások nyújtásakor; vagy

b) megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelvek használóinak, hogy kérelmet ezeken a nyelveken terjesszenek elő, és úgy kapjanak rá választ; vagy c) megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelvek használóinak, hogy kérelmet ezeken a nyelveken terjesszenek elő.

4. Az 1., 2. és 3. paragrafusok közül elfogadott rendelkezések végrehajtása érdekében a Felek vállalják, hogy az alábbi intézkedések közül egyet vagy többet meghoznak, és pedig:

a) az esetleg szükséges fordítást vagy tolmácsolást;

b) elegendő számú köztisztviselő és más közalkalmazott foglalkoztatását és adott esetben képzését;

c) a lehetséges mértékben kielégítik azokat az igényeket, melyek arra irányulnak, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein regionális vagy kisebbségi nyelvet ismerő közalkalmazottak legyenek.

5. A Felek vállalják, hogy megengedik a család- és keresztneveknek az érdekeltek kérésére a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő használatát és elfogadását.

11. cikkely – Tömegtájékoztatási eszközök

1. A Felek a regionális vagy kisebbségi nyelvek használói számára, e nyelvek használatának területein és e nyelvek mindegyikének helyzete szerint és abban a mértékben, ahogy a közhatóságok közvetlen vagy közvetett módon hatáskörrel, hatósági jogkörökkel vagy szereppel bírnak e területen és tiszteletben tartva a tömegtájékoztatási eszközök függetlenségének, autonómiájának elveit, vállalják, hogy:

a) abban a mértékben, ahol a rádió és televízió közszolgálati hivatást lát el:

(1) biztosítják legalább egy-egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás és televíziós csatorna létesítését, vagy

(2) bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy-egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás és televíziós csatorna létesítését, vagy

(3) megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy a sugárzók a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műsorokat is programjukba iktassanak;

b) (1) bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás létesítését, vagy

(2) bátorítják és/vagy megkönnyítik a regionális vagy kisebbségi nyelven készült rádióműsorok rendszeres sugárzását;

c) (1) bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó televíziós csatorna létesítését, vagy

(2) bátorítják és/vagy megkönnyítik a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült televízióműsorok rendszeres sugárzását;

d) bátorítják és/vagy megkönnyítik a regionális vagy kisebbségi nyelvű audiovizuális műalkotások készítését és sugárzását;

e) (1) bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy regionális vagy kisebbségi nyelvet használó sajtóorgánum létesítését és/vagy fenntartását, vagy

(2) bátorítják és/vagy megkönnyítik a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült sajtócikkek rendszeres közlését;

f) (1) amennyiben a jogszabály lehetővé teszi általában a tömegtájékoztatás pénzügyi támogatását, úgy fedezik a regionális vagy kisebbségi nyelveket használó tömegtájékoztatási eszközök többletköltségeit, vagy

(2) kiterjesztik a létező pénzügyi támogatási intézkedéseket a regionális vagy kisebbségi nyelvű műalkotásokra;

g) támogatják a regionális vagy kisebbségi nyelveket használó tömegtájékoztatási eszközök számára az újságíróknak és egyéb személyzetnek a képzését.

2. A Felek vállalják, hogy biztosítják azon szomszédos országok rádió- és televízióadásai közvetlen vételének szabadságát, amelyek olyan nyelven készültek, melyek azonosak egy regionális vagy kisebbségi nyelvvel vagy ahhoz hasonlóak, és nem támasztanak akadályt a szomszéd országok ilyen nyelvű rádió és televízióadásainak tovább sugárzása elé. Ezenkívül ügyelnek arra, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelvvel azonos vagy ahhoz hasonló nyelven gyakorolt

szólásszabadság és az információáramlás szabadsága elé az írott sajtót illetően semminemű korlátozás ne tétessék. A kötelezettségeket és felelőségeket is tartalmazó fent említett szabadságjogok gyakorlása a törvény által előírt, a nemzetbiztonság, a területi integritás vagy a közbiztonság, a közrend védelme és a bűncselekmények elkövetésének megakadályozása, az egészség vagy a közérkölcös védelme, mások jóhírnevének és jogainak védelme, bizalmas jellegű információk kiszivárgásának megakadályozása vagy az igazságszolgáltatás tekintélye és pártatlanságának biztosítása érdekében egy demokratikus társadalomban szükséges eljárási szabályoknak, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak rendelhető alá.

3. A Felek vállalják, ügyelnek arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók érdekei tükröződjenek vagy tekintetbe legyenek véve a törvénynek megfelelően esetleg létrehozott, a tömegtájékoztatási eszközök szabadságát és pluralitását biztosító struktúrákban.

12. cikkely – Kulturális tevékenység és kulturális létesítmények

1. A kulturális létesítményekre és a kulturális tevékenységekre – különösen a könyvtárakra, videotékákra, kulturális központokra, múzeumokra, archívumokra, akadémiákra, színházakra és fihnszínházakra, valamint irodalmi és filmművészeti alkotásokra, a nép kulturális önkifejezésére, fesztiválokra és – ideértve különösen az új technológiák használatát – a kulturális iparra vonatkozóan, e nyelvek használatának területein és abban a mértékben, ahogy a közhatóságoknak ezen a téren hatáskörük, hatósági jogkörük vagy szerepük van, a Felek vállalják, hogy:

a) bátorítják a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő önkifejezést, valamint az ilyen kezdeményezéseket, és támogatják az ezeken a nyelveken készült műalkotások megismerésének különböző eszközeit;

b) támogatják a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műalkotások más nyelveken történő megismerését lehetővé tevő különböző eszközöket, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;

c) támogatják a más nyelveken készült műalkotások regionális vagy kisebbségi nyelveken történő megismerésének lehetővé tételét, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;

d) ügyelnek arra, hogy a kulturális tevékenységek indításáért és támogatásáért felelős szervezetek a megfelelő mértékben iktassák be az általuk kezdeményezett vagy támogatott programokba a regionális vagy kisebbségi nyelvek ismeretét és használatát;

e) támogatják, hogy a kulturális tevékenységek indításáért vagy támogatásáért felelős szervezetek rendelkezésére álljon a lakosság többi részének nyelve(i) mellett a regionális vagy kisebbségi nyelvet is ismerő személyzet;

f) támogatják a regionális vagy kisebbségi nyelveket használó képviselőinek közvetlen részvételét a kulturális létesítményekben és kulturális tevékenységi programokban;

g) bátorítják és/vagy megkönnyítik egy vagy több olyan szervezet létesítését, melyek a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műalkotások gyűjtéséért, tárolásáért és a közönségnek történő bemutatásáért felelősek;

h) adott esetben létrehozzák és/vagy támogatják és finanszírozzák a fordítói szolgáltatásokat és a terminológiai kutatásokat, éspedig avégett, hogy megőrizték és fejlesszék minden regionális vagy kisebbségi nyelven a kellő közigazgatási, kereskedelmi, gazdasági társadalmi, technológiai vagy jogi szókincset.

2 Azokat a területeket illetően, melyek kívül esnek a regionális vagy kisebbségi nyelvek hagyományos használati területein, a Felek vállalják, hogy megengedik, bátorítják és/vagy biztosítják az előző paragrafus mintájára a megfelelő kulturális tevékenységeket és kulturális létesítményeket, amennyiben azt valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használók száma indokolja.

3. A Felek vállalják, hogy külföldi kulturális politikájukban kellő helyet biztosítanak a regionális vagy kisebbségi nyelveknek és annak a kultúrának, melynek ezek a kifejezőeszközei.

13. cikkely – Gazdasági és társadalmi élet

1. A gazdasági és társadalmi tevékenységet illetően a Felek az ország egészére nézve vállalják, hogy:

a) kiiktatnak jogalkotásukból minden olyan rendelkezést, mely igazolható okok nélkül tiltja vagy korlátozza a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a gazdasági vagy társadalmi élet elemeiben és különösen a munkaszerződésekben és az olyan technikai dokumentumokban, mint a termékek és alkatrészek használati útmutatói;

b) megtiltják, hogy a vállalatok belső szabályzataiba és a magánjellegű jognyilatkozatokba a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát kizáró vagy korlátozó cikkelyek kerüljenek;

c) fellépnek az olyan gyakorlatokkal szemben, melyek elbátortalanítanak a regionális vagy kisebbségi nyelveknek a gazdasági vagy társadalmi tevékenységek keretei között történő használatától;

d) a fenti bekezdésekben jellettektől eltérő eszközökkel könnyítik meg és/vagy bátorítják a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát.

2 A gazdasági és társadalmi tevékenységek tekintetében, abban a mértékben, ahogy a közhatóságok hatáskörrel bírnak, a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein és az ésszerűen lehetséges mértékben, a Felek vállalják, hogy:

a) pénzügyi és bankügyi szabályzataikban meghatározzák azokat a részletszabályokat, melyek lehetővé teszik a kereskedelmi szokásokkal összhangban a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a fizetési utalványokon (csekkek, váltók stb.) vagy egyéb pénzügyi okmányokon vagy adott esetben ügyelnek egy ilyen folyamat megvalósulására;

b) a közvetlen ellenőrzésük alá tartozó gazdasági és társadalmi szektorokban (közszektor) a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát bátorító akciókat hajtanak végre;

c) ügyelnek arra, hogy az olyan létesítmények, mint a kórházak, nyugdíjasházak, otthonok, lehetőséget biztosítanak arra, hogy az egészségügyi, életkori vagy egyéb okból gondozásra szorulókat regionális vagy kisebbségi nyelvükön fogadják és kezeljék;

d) megfelelő részletszabályok szerint ügyelnek arra, hogy a biztonsági felhívásokat a regionális vagy kisebbségi nyelveken is megfogalmazzák;

e) a regionális vagy kisebbségi nyelveken is hozzáférhetővé teszik a fogyasztók jogait érintő, az illetékes hatóságok által adott információkat.

14. cikkely – Határokon átnyúló cserekapcsolatok

1. A Felek vállalják, hogy:

a) oly módon alkalmazzák a létező, az olyan államokat kötő két- és többoldalú megállapodásokat, ahol ugyanazt a nyelvet azonos vagy hasonló formában használják,

vagy arra törekednek, hogy – ha szükséges – olyanokat kössenek, melyek segítsék elő a kultúra, az oktatásügy, az információ, a szakképzés és a folyamatos oktatás területén az érintett államok azonos nyelvet használó polgárai közötti kapcsolatokat.

b) a regionális vagy kisebbségi nyelvek érdekében megkönnyítik és/vagy támogatják a határokon átnyúló és különösen annak a területnek regionális vagy helyi közösségei közötti együttműködést, ahol ugyanezt a nyelvet azonos vagy hasonló formában használják.

IV. rész: A Karta végrehajtása

15. cikkely – Időszaki jelentések

1. A Felek, a Miniszteri Bizottság által később meghatározandó formában, rendszeres időszakonként jelentést nyújtanak be az Európa Tanács Főtitkárának a jelen Karta II. részének megfelelően követett politikájukról és a III. rész elfogadott rendelkezéseinek végrehajtásaként tett intézkedéseikről. Az első jelentést a Kartának az illető állam tekintetében történt hatályba lépését követő évben kell bemutatni, majd a többi az első jelentést követő három évenként.

2. A Felek nyilvánosságra hozzák jelentéseiket.

16. cikkely – A jelentések megvizsgálása

1. Az Európa Tanács Főtitkárának a 15. cikkely szerint bemutatott jelentéseket a 17. cikkelynek megfelelően létrehozott szakértői bizottság vizsgálja meg.

2. Valamely aláíró Fél országában jogszabályszerűen létesült szervezetek vagy egyesületek felhívhatják a szakértői bizottság figyelmét ezen aláíró Félnek a jelen Karta III. része értelmében vállalt kötelezettségeit illető kérdésekre. Az érdekelt Féllel történt konzultáció után a szakértői bizottság ezeket az információkat a jelen cikkely 3. paragrafusában említett jelentés elkészítése során figyelembe veheti. Ezek a szervezetek vagy egyesületek az aláíró Félnek a B. részben foglaltak értelmében követett politikájára vonatkozó nyilatkozatokat is beterjeszhetnek.

3. Az 1. paragrafusban jelzett jelentések és a 2. paragrafusban jelzett információk alapján a szakértői bizottsága Miniszteri Bizottság számára jelentést készít. A Feleknek felajánlják, hogy észrevételekkel egészítsék ki ezt a jelentést, melyet a Miniszteri Bizottság nyilvánosságra hozhat.

4. A 3. paragrafusban jelzett jelentés tartalmazni fogja különösen a szakértői bizottságnak a Miniszteri Bizottsághoz címzett javaslatait, ha úgy látja, hogy adott esetben ez utóbbi testület ajánlást intézhet egy vagy több Félhez.

5. Az Európa Tanács Főtitkára a Karta végrehajtásáról a Parlamenti Közgyűlésnek részletes, kétévenkénti jelentést készít.

17. cikkely – Szakértői bizottság

1. A szakértői bizottság részes Felenként egy-egy tagját az érintett állam által ajánlott, köztisztelőben álló és a Karta által szabályozott kérdésekben elismert szaktekintélyek listájáról a Miniszteri Bizottság nevezi ki.

2. A bizottság tagjait hat évre nevezik ki, és megbízásuk megújítható. Ha valamelyik tag megbízatásának nem tud eleget tenni, helyét az 1. paragrafusban foglalt eljárásnak megfelelően töltik be, és a kinevezett utód tisztségét elődje hivatalviselési idejének hátralévő időszakában viseli.

2. A szakértői bizottság maga állapítja meg eljárási szabályait, Titkárságát az Európa Tanács Főtitkára biztosítja.

V. rész: Záró rendelkezések

18. cikkely

A jelen Karta az Európa Tanács tagállamai számára áll nyitva aláírásra. A megerősítés, elfogadás vagy jóváhagyás szükséges. A megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

19. cikkely

1. A jelen Karta az azt követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba, amikor a 18. cikkely rendelkezéseinek megfelelően öt állam jelezte az Európa Tanács Főtitkárának, hogy magát a Karta által kötöttnek tekinti.

2. Minden olyan állam vonatkozásában, amely később fejezi ki arra irányuló akaratát, hogy magát a Karta által kötöttnek tekintse, a Karta a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezését követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

20. cikkely

1. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága a jelen Karta hatálybalépését követően a Kartához történő csatlakozásra bármely olyan államot meghívhat, amely nem tagja az Európa Tanácsnak.

2. A Karta minden csatlakozó állam számára a csatlakozási okiratnak az Európa Tanács Főtitkáránál történő letétbe helyezését követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

21. cikkely

1. Minden állam az aláírás vagy a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésének időpontjában a jelen Karta 7. cikkelyének 2–5 paragrafusaihoz egy vagy több fenntartást tehet. Semmilyen más fenntartás nem megengedett.

2. Minden, az előző paragrafus szerint fenntartást tevő állam azt egészben vagy részben az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel visszavonhatja. A visszavonás az értesítésnek a Főtitkár általi kézhezvételétől fogva válik hatályossá.

22. cikkely

1. Minden állam bármely időpontban a jelen Kartát az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel felmondhatja.

2. A felmondás az értesítésnek a Főtitkár általi kézhezvételétől számított hat hónapos időszak leteltét követő hónap első napján válik hatályossá.

23. cikkely

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács tagjait és a jelen Kartához csatlakozó minden államot:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letétbe helyezéséről;
- c) a jelen Kartának a 19. és 20. cikkelyek szerinti minden hatálybalépéséről; d) minden, a 3. cikkely 2. paragrafusa rendelkezéseinek végrehajtásáról kapott értesítésről;
- e) minden, a jelen Kartát érintő okiratról, értesítésről vagy közlésről. Melynek hitelül megfelelően meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Kartát.

Készült Strasburgban, 1992.... napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. A szöveg mindkét nyelven egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama és a jelen Kartához csatlakozásra meghívott minden állam részére hiteles másolatot küld.

(Fordította: Dr. Kovács Péter)

* Nem hivatalos fordítás.